

לשכת הרבנות

כפר חב"ד

ב"ה. עשרת ימי תשובה ה'תשע"ח

הלכות יום הכיפורים (ה'תשע"ח)

כפרות:

*לוקחים תרנגול לזכר ותרנגולת לנקבה לכל אחד מבני הבית.

*מעוברת לוקחת זכר ושתי נקבות. כך תעשה גם אם יודעת את מין העובר, וגם אם יודעת שיש לה תאומים (אך מעוברת העושה כפרות על כסף, עושה ב' פעמים ולא ג').

*כשעושים כפרות לילדים קטנים ואומרים עבורם את הנוסח, יש לומר "זה חליפתך" וכו'.

*יש לעשות את הכפרות לפני עלות השחר (גם אם השחיטה נעשית רק אחרי עלות השחר מסיבה כלשהי).

*אדה"ז כותב בסידור, שזמן שחיטת הכפרות הוא באשמורת הבוקר היינו לפני עלות השחר, "כי אז חוט של חסד גובר בעולם וכו'". ויש להעיר, שכך נהג הרבי בשנים המוקדמות יותר, אך בשנים האחרונות שחיטת התרנגול של הרבי נעשתה אפילו אחרי נץ החמה.

*אחרי השחיטה מהדרים לכסות את הדם - ברשות ובשליחות השוחט, מפני שהכיסוי הוא מצוות השוחט.

לפני הכיסוי מברכים: "ברוך וכו' אשר קדשנו וכו' על כיסוי הדם בעפר".

הרבי כיסה את הדם – על ידי נוצה מהעוף שלו – בחמש תנועות של כיסוי.

*אם ה"כפרה" מתה לפני השחיטה או שנעשתה נבלה בשחיטה עצמה, צריך לעשות שוב כפרות. אך אם השחיטה הייתה כדין אלא שנמצאה טריפה (מחיים), אין צריך לעשות שוב כפרות.

*איש שטעה ועשה כפרות על תרנגולת, אינו צריך לעשות שוב כפרות.

*אם העוף שעשו עליו כפרות אינו הולך לעניים או לצדקה, יש לתת לצדקה "פדיון כפרות", היינו שווי של תרנגול חי (כ-18 שקל לתרנגול חי השוקל שתי קילו).

מעוברת (שעושה כפרות על זכר ושתי נקבות כנ"ל), צריכה לתת לצדקה פדיון של ג' עופות.

יש לתת את פדיון הכפרות לצדקה - בו ביום.

ערב יום הכיפורים - שחרית ולעקאח:

* בערב יום הכיפורים אחרי כפרות לובשים בגדי שבת.

* בשחרית לא אומרים "מזמור לתודה", לא אומרים תחנון, ולא אומרים "אבינו מלכינו".

* אין מאריכים בתפילת שחרית.

* **מבקשים** לעקאח (עוגת דבש), וגם אוכלים ממנה. בעת נתינת הלעקאח איחל הרבי: "שנה טובה ומתוקה".

* מתפילת שחרית של ערב יום כיפור ועד סוף חודש תשרי, אין אומרים תחנון.

אכילה ושתייה בערב יום הכיפורים:

* מצוה מן התורה להרבות באכילה ושתייה בערב יום הכיפורים, ויאכל כשיעור שני ימים - ערב יוהכ"פ ויוהכ"פ, ומעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי.

* גם נשים חייבות במצוות אכילה בערב יוהכ"פ.

* אוכלים שתי סעודות: אחת לפני הצהריים, והשנייה סעודה מפסקת. נוטלים ידיים בשתי הסעודות.

* טובלים פרוסת המוציא בדבש, בשתי הסעודות של ערב יום כיפור.

* הרבה נוהגים לאכול דגים בסעודה ראשונה, ובשר עוף בסעודה המפסקת.

* גברים לא יאכלו בעיוכ"פ שום וביצים. כמו"כ לא אוכלים בשר בהמה. מאכלי חלב מותר לאכול רק **בבוקר** ערב יום כיפור.

בקשת מחילה:

* עבירות שבין אדם לחברו אין יוהכ"פ מכפר עליהם עד שיפייס את חברו. לפיכך, על אדם שפגע בזולתו אפילו בדברים בלבד, לפייסו ולבקש ממנו שימחל לו.

בערב יוהכ"פ צריך להיזהר בזה ביותר, כדי שלא יהיה מקום לשטן לקטרג.

* המוחל לא יהיה אכזרי מלמחול, אלא ימחל מיד – כשרואה שמבקשים ממנו מחילה באמת.

מלקות:

*אחרי חצות היום, ולפני הטבילה במקווה, מקבלים ל"ט מלקות מרצועה של עגל.
 *מקבל המלקות שוחה על ברכיו, כאשר פניו לצפון ואחוריו לדרום.
 *סדר המלקות: על כתף ימין, על כתף שמאל, ותחתיהם באמצע.
 *המלקה ומקבל המלקות אומרים ג' פעמים בשעת ההלקאה: "והוא רחום יכפר עוון וכו' כל חמתו", שהם ל"ט תיבות כנגד ל"ט מלקות. בעת כל הלקאה אומרים תיבה אחת.
 *במלקות אלו מותר לבן להלקות את אביו, וכן מותר לתלמיד להלקות את רבו (משום שאין להם דין מלקות ממש).

טבילה:

*אחרי חצות היום וקבלת המלקות, ולפני תפילת מנחה, טובלים במקווה **ארבע** טבילות (הטבילה לפני מנחה דווקא, כדי שהווידוי במנחה ייאמר בטוהרה).
 *יש לכוון בשעת הטבילות, שאחת באה לשם טבילה מטומאת קרי, ושלוש טבילות נוספות באות לשם תשובה כמו טבילות של גר המתגייר.
 *הטבילות משום תשובה צריכות להיות במי גשמים דווקא ולא במים שאובים, ולכן יש לשים לב לטבול בעיוכ"פ במקוה שיש בו מי גשמים דווקא (בשונה מכל השנה, שטבילה - משום קרי או לתוספת קדושה - יכולה להיות גם במים שאובים המכונסים בקרקע).
 *לא מתרחצים אחרי טבילות אלו, מפני שהן טבילות של **חיוב**.
 *בטבילות אלו יש להקפיד שלא תהיה על גופו חציצה. לפני הטבילה יש ליטול את ציפורני הידיים והרגליים, לחצוץ את השיניים, לחפוף ולהפריד את שערות הראש והזקן.

מנחה:

*אחרי הטבילה הולכים לבית הכנסת, בבגדי שבת, ומרבים בצדקה בפרט לפני תפילת מנחה.
 את הסכום לצדקה נותנים בהרבה מטבעות, עפ"י דברי הבעש"ט אשר "מקול קשקוש המטבעות, מתפרדים הקליפות".
 מנהג הרבי לשים מטבע לצדקה בקופות רבות שהיו על השולחן.

*בסיום שמונה עשרה של מנחה, אומרים וידוי "בהתעוררות תשובה מעומק הלב" (ממכתב אדמו"ר הרי"ץ לתלמידי התמימים).

*גם נשים חייבות לומר וידוי בערב יום הכיפורים.

סעודה המפסקת:

*אחרי מנחה אוכלים סעודה המפסקת.

*נוטלים ידיים ואוכלים פת, וטובלים בדבש.

*אוכלים בשר עוף בסעודה זו כנ"ל.

*אוכלים קרעפלאך.

*מאכלי הסעודה המפסקת יהיו בלי מלח.

*הרבי מביא את מנהג אביו הגאון המקובל וכו' הרלוי"צ, לאכול בערב יום כיפור בשתי ידיים, מצד גודל מעלת האכילה בערב יוכ"פ. כך נהג גם אדמו"ר הזקן.

*בערב יוהכ"פ יש עניין לאכול ג' קערות של מרק. הרבי מספר שמפני קוצר הזמן של אדמו"ר הקודם, הוסיפו לו באותה צלחת מעט ועוד מעט, כדי שייחשב לשלוש קערות.

*אם כשסיים את הסעודה המפסקת החליט בדעתו שלא יאכל עוד, והיה זה אחרי פלג המנחה (שהוא שעה ורבע זמנית לפני השקיעה), אפילו שלא אמר בפיו שלא יאכל עוד - חלים עליו דיני יום כיפור, ואסור באכילה ושתיה, במלאכה, ברחיצה ובסיכה, ומותר רק בנעילת הסנדל (נעלי עור).

- לכן, טוב להתנות בסעודה המפסקת לפני ברכת המזון, שאינו מקבל עליו עדיין את דיני יום כיפור, כך יהיה מותר לו לאכול ולשתות עוד אחרי הסעודה ולעשות מלאכה, ואישה תוכל להתרחץ ולסוך וכו' אחרי סעודה מפסקת ולפני כניסת היום הקדוש.

*אחרי סיום האכילה יש לחצוץ את השיניים.

ברכת הבנים, נר חיים, נר נשמה, ונר להבדלה:

*אחרי הסעודה המפסקת ולפני ההליכה לבית הכנסת, יברך את בניו ובנותיו.

הרבי בירך את תלמידי התמימים כשהוא לבוש בקיטל וטלית.

אומרים "יברכך" וגו'.

*כל אדם נשוי מדליק בבית הכנסת "נר חיים". ונוהגים לערבב את הנרות, כדי שאדם לא יידע אם כבה נרו ביוהכ"פ, מפני שסימן רע הוא לו.

נר שכבה, תקנתו שיחזור וידליקנו במוצאי יום הכיפורים ויניחנו לדלוק עד תומו, וגם יקבל על עצמו שכל ימיו לא יכבה את נרו במוצאי יוהכ"פ אלא יניחנו לדלוק עד תומו.

*מי שאין לו אב או אם, או שניהם ל"ע, מדליק "נר נשמה" אחד בביתו – מלבד ה"נר חיים" שמדליק בבית הכנסת.

*יש להדליק בבית נר נוסף, שיידלק עד מוצאי יוהכ"פ, כדי שיהיה לו "נר ששבת" לברך עליו "בורא מאורי האש" בהבדלת מוצאי יום הכיפורים – אם יבדיל בביתו. כן הוא גם ביוהכ"פ שחל בשבת – כבשנה זו.

גם אדם שמדליק "נר נשמה" בביתו, ידליק בביתו נר נוסף עבור ההבדלה, ולא יברך בהבדלה על נר הנשמה.

טבילה והחלפת הנעליים:

*סמוך לכניסת החג טובלים שוב במקווה ארבע טבילות כנ"ל. יש לשים לב שהטבילה נעשית לפני כניסת החג, מפני שמכניסת החג יש איסור רחיצה ואסור לטבול.

*יש להחליף נעליים לנעלי בד. גם לילד קטן לא מלבישים נעלי עור ביום כיפור.

*נעל או סנדל שיש בהם עור בסוליה או בעקב, אסור ללובשם ביום כיפור.

אך אם יש בהם פסי עור ליופי בלבד ואינם משמשים חלק מגוף הנעל כלל, ואינם נמצאים בסוליה או בעקב, ניתן ללובשם ביום כיפור.

הכנת אוכל עבור מוצאי יום הכיפורים:

*אין להניח על הכיריים בערב יום הכיפורים, אוכל שיתבשל או יתחמם במהלך יוהכ"פ – עבור סעודת מוצאי יוהכ"פ.

כמו כן אין להניח בערב יוהכ"פ דוד מים חמים על הגז או בחשמל, שיתחממו במהלך יוהכ"פ - כדי שיהיו מים חמים מיד במוצאי יום הכיפורים.

אך אם מעמידים את המים עבור חולה או ילד שישתו מהם ביוהכ"פ עצמו, מותר להוסיף מים כדי שיהיה גם לבריאים מיד במוצאי יוהכ"פ.

הדלקת נרות:

*ביוהכ"פ תהיה פרוסה על השולחן מפה לבנה כמו בכל שבת ויו"ט.

*לפני כניסת החג, נשים מדליקות נרות ומברכות "להדליק נר של שבת ושל יום הכיפורים" ו"שהחיינו".

לפני הדלקת הנרות תחליף האישה נעליים, מפני שבהדלקת הנרות היא מקבלת על עצמה (בסתם) את קדושת היום, ונאסרת מיד בכל איסורי החג.

איש המדליק נרות, יברך "שהחיינו" בשעת ההדלקה ולא בתפילה בבית הכנסת, וגם הוא נאסר (בסתם) בעת הדלקת הנרות בכל איסורי החג.

*היות ונשים ובני הבית הולכים (בד"כ) **מבעוד יום** לבית הכנסת לתפילת "כל נדרי", יש להן להדליק נרות גדולים שיישארו זולקים עד שיחזרו מבית הכנסת, כדי שיספיקו ליהנות מהנרות אחרי צאת הכוכבים.

*מכניסת החג ועד סופו, נוהגים **בכל** ההרחקות בין איש לאשתו.

*נשים אינן מתקשטות בתכשיטים המיוחדים להן לשבת ויו"ט, מפני אימת הדין.

*אחרי הדלקת הנרות, אין להשתמש בסבון, שמפו, קרמים ואיפור, משום איסור סיכה שחל בעת כניסת החג בהדלקת הנרות.

כמו כן מהדלקת הנרות אין להשתמש בדאודורנט, משום איסור "מוליד ריח".

קיטל וטלית:

*לפני השקיעה מתעטפים בטלית, ובברכה.

*ביוהכ"פ לובשים טלית וקיטל בכל התפילות. אין להיכנס עם הקיטל לבית הכסא מפני שהוא בגד המיוחד לתפילה.

כמו"כ כל השנה אין להיכנס עם הגארטל לבית הכסא, מפני שהוא בגד המיוחד לתפילה.

*חתן בשנת הנישואין לא ילבש קיטל ביוהכ"פ, מפני שלבש כבר קיטל בשנה זו תחת החופה.

וידוי:

*בבין השמשות אומרים וידוי, בעמידה. וטוב להתכופף מעט בעת הוידויים ביוהכ"פ.

*היודע על עבירה מסוימת שנכשל בה, נכון לכתחילה שיפרט בלחש את חטאו בעת אמירת הוידוי, ולא יסתפק באמירת נוסח "על חטא" שבסידור ובאמירת "חטאתי".

*יום הכיפורים מכפר רק לשבים המאמינים בכפרתו, אבל המבעט וחושב בליבו מה יועיל לי יום הכיפורים, אין יום הכיפורים מכפר לו.

"כל נדרי":

*למנהגינו אין מדקדקים להתחיל "כל נדרי" מבעוד יום דווקא.

*נוסח "על דעת המקום" אומר הש"ץ בקול נמוך – באופן ששני האנשים העומדים אצלו עם ספרי התורה, שהם מבית הדין המתיר את נדרי הציבור יחד איתו – ישמעו. רק את נוסח "כל נדרי" מתחיל הש"ץ לומר בקול.

*אומרים ג' פעמים "כל נדרי", כאשר בכל פעם אומר הש"ץ יותר בקול מן הפעם שלפניה.

הקהל אומר "כל נדרי" מעט בקול יחד עם החזן – באופן "שיהא נשמע להעומדים אצלו", מפני שהתרת נדרים צ"ל בקול.

גם נשים צריכות לומר "כל נדרי", מפני שזוהי התרת נדרים שלהן.

גם חולה המתפלל ביחידות יאמר "כל נדרי" (אף שאין עמו בית דין שיתירו לו את הנדרים).

אמירת "כל נדרי" - בעמידה.

*לפני ברכת "שהחיינו" בתפילה יש להכריז שנשים לא תברכנה "שהחיינו", מפני שהן בירכו כבר בהדלקת הנרות.

*אחרי תפילת ערבית של ליל יוהכ"פ, אומרים את כל התהילים ובציבור.

נטילת ידיים:

*בבוקר יוהכ"פ נוטלים ידיים עד סוף קשרי האצבעות, ולא שוטפים את הפה.

*ביציאה מבית הכיסא אפשר לרחוץ את הידיים עד קשרי האצבעות - גם אם האדם כבר התפלל שמונה עשרה, ואין צורך לנגוע במקומות המכוסים בגופו כדי שאפשר יהיה לרחוץ את הידיים. אך אם לא נכנס לבית הכיסא ורוצה להתפלל, יכול לנגוע במקומות המכוסים בגופו, וכך יוכל לפני התפילה לרחוץ את ידיו עד סוף קשרי אצבעותיו.

*לכוהנים מותר ביוהכ"פ ליטול ידיים כרגיל עד פרק הזרוע, הן בנט"י שחרית, והן לנשיאת כפיים.

*אדם שידיה התלככו, יכול לרחוץ ביוהכ"פ את המקום שהתלכלך כיון שאינה רחיצה של תענוג, אך יעשה זאת במים בלי סבון.

נשים בתפילה:

*נשים צריכות להתפלל את כל חמשת תפילות היום, כולל סדר הוידוי.

כמו כן יש להן לומר מחזרת הש"ץ לפחות את הפיוטים: "לא-ל עורך דין", "ונתנה תוקף" (עד כתר), ו"וכל מאמינים".

אם מתפללות בבית הכנסת, יש להן לומר גם את סדר עבודת כה"ג מ"אתה כוננת" עד "כאוהל הנמתח".

איסור אכילה ושתייה ביוהכ"פ, ודין חולה:

*מן הדין, מצוות חינוך לעניין צום יום הכיפורים מתחילה רק בגיל תשע, ורק מאז צריך להתחיל לחנכם לצום מספר שעות וכו', אך קודם לכן אין צריך לענותם.

אך המנהג בפועל לחנכם לזה - עכ"פ בתענית ליל יוכ"פ - גם לפני גיל תשע.

*אכילה ושתייה ביוהכ"פ הם איסור דאורייתא, ואדם שאכל במזיד שיעור "כותבת" (שהוא פחות מעט מכ"ביצה"), או שתה במזיד שיעור "מלא לוגמיו" (שהוא בין חצי לבין רוב רביעית אצל אדם בינוני - ומשערים בכל אדם לפי מלא לוגמיו שלו) חייב כרת.

גם אכילה ושתייה פחות מכשיעור, ואפילו כלשהו, אסורים ביום הכיפורים מן התורה מדין "חצי שיעור".

*אך אם התענית יכולה להביא את האדם לידי סכנה, מותר לו לאכול ב"שיעורים", שהם עד 30 גרם אוכל, ועד 40 סמ"ק מים, בהפסקות של 9 דקות בין אכילה לאכילה ובין שתיה לשתיה (ובשעת הדחק, יפסיק עכ"פ 6 דקות בין אכילה לאכילה, ואפילו פחות מזה בין שתיה לשתיה – לאחר התייעצות עם רב מורה הוראה).

*דבר נוזלי כמו לבן או יוגורט, כשאוכלם בפני עצמם ה"ה נחשבים משקה, ושיעורם כשיעור של משקה.

*אכילה ושתייה אינן מצטרפות זו עם זו ואינו צריך להמתין ביניהם, אלא ניתן באותן 9 דקות גם לאכול וגם לשתות ב"שיעורים" הנ"ל.

אך זהו רק כאשר האוכל והמשקה נפרדים זה מזה, אך אם הם מעורבים, הרי הם מצטרפים ל"שיעור" אחד.

*אם אכילה או שתיה בשיעורים הנ"ל איננה מספיקה והאדם יכול עדיין לבוא לידי סכנה, מותר לו לאכול או לשתות כמה שהוא צריך – לאחר שאלת רב מורה הוראה.

*מי שההליכה לבית הכנסת תגרום לו שיצטרך לאכול או לשתות אפילו פחות מכשיעור – יישאר בביתו ולא ילך לבית הכנסת, משום שאכילה פחות מכשיעור גם היא איסור דאורייתא.

*חולה שיודע שהיום יום הכיפורים והוא מבקש לאכול, מאכילים אותו כמה שהוא מבקש, אפילו אם הרופא אומר שלא יהיה בסכנה אם לא יאכל.

גם לאידך: אם הרופא אומר שהוא צריך לאכול, והחולה אומר שאינו צריך - מאכילים אותו.

*חולה שמספיק לו לאכול ואינו מוכרח לשתות - יאכל ולא ישתה. חולה שמספיק לו לשתות ואינו מוכרח לאכול - ישתה ולא יאכל.

*חולה שאין בו סכנה, שמוכרח ליטול תרופה ואינו יכול ליטול אותה בלי מים, צריך לערב במים דבר מר (כגון סודה לשתיה) וכך יוכל ליטול את התרופה עם מים (מפני שאכילה ושתיה של דבר מר הוי "שלא כדרך", ואסורה רק מדרבנן, והתירו את הדבר לחולה כזה).

אך אם אינו מוכרח ליטול את התרופה ביום הכיפורים עצמו, לא יטלנה ביוהכ"פ כלל. לפיכך, אדם הנוטל אנטיביוטיקה וכבר ירד לו החום, שלא יבוא לידי סכנה אם לא יטול פעם אחת, אין לו ליטול את התרופה ביוהכ"פ, ואפילו בלי מים.

מעוברת מניקה ויולדת:

*מעוברת, מניקה, וכן יולדת לאחר שבעה ימים מהלידה, חייבות לצום ביום כיפור (יולדת בתוך שבעה ימים מלידתה, תשאל רב מורה הוראה).

*על המינקת להכין חלב או תחליפי חלב לפני כניסת הצום, כדי שיהיה לה מה לתת לתינוק באם יחסר לו. במידה וחסר אוכל לתינוק ביוהכ"פ, תשתה המינקת ב"שיעורים" הנ"ל.

*מעוברת המרגישה חולשה גדולה ויש חשש שיבואו אצלה צירים מוקדמים, ובוודאי מעוברת שהחלה להרגיש צירים מוקדמים, תשתה ב"שיעורים" הנ"ל.

אם הצירים אינם פוסקים ומדובר בחודשי הריון מוקדמים, תאכל ותשתה כדרכה כדי למנוע לידה בשלב מוקדם.

*מעוברת בחודש התשיעי להריונה המרגישה צירים, יכולה לשתות ב"שיעורים" הנ"ל. אם הצירים אינם פוסקים ואין לה סיבה רפואית לאכול או לשתות כדרכה, וכן אין לה סיבה רפואית לנסות לעכב את הלידה, אין לה לאכול או לשתות כדרכה ולכלל היותר תלד בשעטומ"צ.

קידוש, לחם משנה וברכה אחרונה - ביום הכיפורים:

*אדם שצריך לאכול או לשתות ביום הכיפורים, אינו צריך לקדש ואינו צריך לבצוע על לחם משנה. אך נוטל ידיו לפת כדרכו עד הזרוע, ובברכת המזון אומר ביעלה ויבוא: "ביום הכיפורים הזה, ביום סליחת העוון הזה, ביום מקרא קודש הזה".

*אך בברכה מעין ג', לדעת שער הכולל בשיטת אדה"ז לא יאמר "וזכרנו לטובה".

*אם אפשר, מפסיקים בין תפילת מוסף למנחה לכל הפחות שלושת רבעי שעה.

*קריאת התורה של מנחה, בטעמים רגילים כבכל השנה.

נעילה, מעריב, הבדלה ומוצאי יום הכיפורים:

*התחלת זמן תפילת נעילה הוא קרוב להתחלת השקיעה (תרכג,ב).

*אין נושאים כפים בתפילת נעילה.

*תקיעת השופר בסיום תפילת נעילה, תהיה אחרי צאת הכוכבים.

*אין להכין ביוהכ"פ שום דבר לצורך סעודת מוצאי החג. אך אפשר להתחיל להכין את סעודת החג כארבע דקות אחרי צאת הכוכבים (משום תוספת שבת ויום טוב), ואין צורך להמתין עד זמן יציאת החג שבלוח.

לפני הכנת האוכל יש ליטול את הידיים עד פרק הזרוע, ולומר "ברוך המבדיל".

*במוצאי יוהכ"פ מתפללים ערבית עם קיטל, טלית על הכתפיים, וכובע.

*אחרי תפילת ערבית במוצאי יוהכ"פ מאחלים "גוט יו"ט".

*לפני הבדלה נוטלים ידיים ג' פעמים לסירוגין עד פרק הזרוע כמו בנט"י שחרית, ושוטפים את הפה. גם הכוהנים נוטלים את ידיהם שוב עד פרק הזרוע, למרות שנטלו ידיהם ביוהכ"פ עצמו עד פרק הזרוע כנ"ל.

*גם הבדלה עושים עם קיטל, טלית וכובע.

*גם בשנה זו שיוהכ"פ חל בשבת, מברכים "בורא מאורי האש" על נר שדלק מערב יום הכיפורים דווקא. אם אין לו, ידליק מנר של חברו שדלק כל יום הכיפורים.

*בשנה זו שיוהכ"פ חל בשבת, מברכים על הבשמים בהבדלת מוצאי יוהכ"פ.

*המבדיל על היין אינו צריך לברך ברכה ראשונה או ברכה אחרונה על שאר המשקים שדעתו לשתות אחרי ההבדלה, אלא הם נפטרים בברכה שמברך על היין.

אך השומעים הבדלה צריכים לברך על שאר המשקים, גם ברכה ראשונה וגם ברכה אחרונה.

*אחרי הבדלה עושים קידוש לבנה.

*בשנה זו שיוהכ"פ חל בשבת, אומרים "ויתן לך".

*נשים שבעליהן מאחרים לבוא מבית הכנסת, יכולות להבדיל בעצמן על חמר מדינה (כמו תה).

*במוצאי יום הכיפורים נוטלים ידיים ואוכלים סעודה חשובה מתוך שמחה. אכילתה בהרחבה ממשיכה השפעות גשמיות בהרחבה על כל השנה.

*בסעודת מוצאי יוהכ"פ טובלים פרוסת המוציא בדבש.

*מתחילים להתעסק בעשיית הסוכה, עכ"פ בדיבור.

*למחרת יום הכיפורים מתפללים מוקדם יותר מן הרגיל.

בברכת חתימה וגמח"ט

הרב מאיר אשכנזי - מרא דאתרא

